

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
**BASES BIOLÒGIQUES PER
L'ATENCIÓ A LA PERSONA:
FISIOLOGIA**

Coordinació: AYALA JOVE, MARIA VICTORIA

Any acadèmic 2022-23

Informació general de l'assignatura

Denominació	BASES BIOLÒGIQUES PER L'ATENCIÓ A LA PERSONA: FISIOLOGIA			
Codi	100451			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Infermeria	1	TRONCAL/BÀSICA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRALAB	PRAULA	TEORIA
	Nombre de crèdits	0.8	1	4.2
	Nombre de grups	9	8	4
Coordinació	AYALA JOVE, MARIA VICTORIA			
Departament/s	MEDICINA EXPERIMENTAL			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
AYALA JOVE, MARIA VICTORIA	victoria.ayala@udl.cat	8,6	
CEMELI SANCHEZ, TANIA	tania.cemeli@udl.cat	3,9	
MARTIN GARI, MERITXELL	meritxell.martin@udl.cat	7,8	
MOTA MARTORELL, NATALIA	natalia.mota@udl.cat	11,7	
SERRANO CASASOLA, JOSE CARLOS ENRIQUE	josecarlos.serrano@udl.cat	0	

Informació complementària de l'assignatura

Aquesta matèria ofereix un coneixement científic del cos humà a partir de l'estudi de la seva funció des del nivell molecular fins a l'organisme considerat com un tot, aplicables a la salut humana.

Objectius acadèmics de l'assignatura

Els principals objectius docents que es volen assolir amb les activitats programades són:

- Utilitzar les habilitats de comunicació orals i escrites de la forma més adequada i efectiva.
- Pensar de forma clara i crítica, fusionant experiència, coneixement i raonament.
- Identificar, interpretar i respondre problemes de manera efectiva.

Competències

Competències bàsiques:

CB1. Tenir i comprendre coneixements en un àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i acostuma a trobar-se a un nivell que, si bé es recolza en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements provinents de la vanguardia del seu camp d'estudi.

CB2. Aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i amb les competències que solen demostrar-se mitjançant l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea

d'estudi.

CB3. Capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que inclouen una reflexió sobre Mòduls rellevants de índol social, científic o étic.

Competències específiques:

CE1. Conèixer i identificar la estructura i funció del cos humà.

CE2. Comprendre les bases moleculars i fisiològiques de cèl.lules i teixits.

Competències transversals:

CT1. Adquirir una adequada comprensió i expressió oral i escrita del català i del castellà.

CT3. Adquirir capacitació en l'ús de les noves tecnologies i de les tecnologies de la informació i la comunicació.

CT5. Adquirir nocions essencials del pensament científic.

Continguts fonamentals de l'assignatura

M1. *Introducció a la Fisiologia.*

M2. *Fisiologia Cel·lular.*

M3. *Fisiologia de la Sang.*

M4. *Fisiologia Digestiva.*

M5. *Fisiologia Respiratoria.*

M6. *Fisiologia Cardiovascular.*

M7. *Fisiologia Renal.*

M8. *Fisiologia de la Reproducció.*

M9. *Fisiologia Endocrina.*

M10. *Fisiologia de la Pell*

M11. *Neurofisiologia*

M12. *Introducció a la biofísica*

M13. *Pràctiques i seminaris*

M1. Introducció a la Fisiologia

1.1. Definició de Fisiologia Humana.

1.2. Homeòstasi.

1.2.1. Manteniment dels límits fisiològics.

1.2.2. Estrés i homeòstasi.

1.2.3. Sistemes de retroalimentació.

1.2.4. Malaltia: Desequil·libri de l'homeòstasi.

Pràctiques. Seminari. Homeostasi.

Seminari. Estrés

M2. Fisiologia Cel·lular.

2.1. Introducció.

2.2. Cèl·lules epitelials.

2.2.1. Característiques generals.

2.2.2. Classificació dels epitelis.

2.2.3. Unions de les cèl·lules epitelials.

2.2.4. Especialitzacions de la superfície de la cèl·lula epitelial.

2.2.5. Glàndules.

2.2.5.1. Gl. Exocrines.

2.2.5.2. Cèl·lula Caliciforme.

2.2.5.3. Gl. Endocrines.

2.3. Cèl·lules de suport i la matriu extracel·lular.

2.3.1. Característiques generals.

2.3.2. Matriu extracel·lular.

2.3.2.1. Membrana Bassal.

2.3.3. Cèl·lules de suport.

2.4. Cèl·lules contràctils.

2.4.1. Múscul esquelètic.

2.4.1.1. Disposició dels components bàsics d'un múscul esquelètic.

2.4.1.2. Disposició dels miofilaments en el sarcòmer.

2.4.1.3. El sistema de conducció de l'estímul contràctil.

2.4.2. Múscul visceral.

2.4.3.Múscul cardíac.

2.5.Cèl·lules nervioses.

2.5.1.Generalitats

2.5.2.Les Neurones. Tipus bàsics de neurones.

2.5.3.Fibres nervioses mielíniques i amielíniques.

2.5.4.Nòduls de Ranvier.

2.5.5.Sinapsi i unions neuromusculars.

2.5.6.Sinapsi.

2.5.7.Teixit nerviós perifèric.

2.5.8.Gangli Espinal.

2.5.9.Gangli Simpàtic i Parasimpàtic.

2.5.10.Teixit Nerviós Central.

2.5.10.1.Neuroglia.

2.5.10.2.Barrera hematoencefàlica.

2.5.10.3.Plexes coroides i líquid cefalorraquidi.

2.5.10.4.Meninges.

2.5.11.Receptors sensorials.

Pràctiques. Seminari. Mucina.

M3. La Sang.

3.1.Cèl·lules sanguínies.

3.1.1.Funcions de la sang.

3.1.2.Característiques físiques de la sang.

3.1.3.Componentes de la sang.

3.1.3.1.Plasma sanguini.

3.1.3.2.Elements formes.

3.1.4.Formació de les cèl·lules sanguínies.

3.1.5.Eritrocits.

3.1.5.1.Fisiologia clínica.

3.1.5.2.Fisiologia de l'eritròcit.

3.1.5.3.Hemoglobina.

3.1.5.4.Proprietats antigèniques de l'eritròcit: grups sanguinis.

3.1.5.5.Eritropoesi.

3.1.5.6.Mecanismes de degradació de l'eritròcit.

3.1.6.Leucocits.

3.1.6.1.Fisiologia dels leucocits.

3.1.6.2.Vida mitja i fórmula leucocitaria.

3.1.7.Trombocits (plaquetes).

3.1.7.1.Fisiologia dels trombocits.

3.1.7.2.Hemostàsia.

3.1.7.2.1.Espasme vascular.

3.1.7.2.2.Formació del tap plaquetar.

3.1.7.2.3.Coagulació.

3.1.7.2.4.Fibrinòlisi.

3.1.7.3.Mecanismes de control hemostàtic.

Pràctiques de Laboratori. Hematòcrit-Grups sanguinis

Sistema immunitari.

Mecanismes defensius de superfície.

Defenses tissulars no específiques.

Inflamació.

Sistema del complement.

El sistema immune.

Fisiologia de les cèl·lules del sistema immunitari.

Linfocits.

Cèl·lules o limfocits T.

Cèl·lules T Helper.

Cèl·lules T citotòxiques.

Cèl·lules T supresores.

Cèl·lules o limfocits B.

Cèl·lula plasmàtica.

Cèl·lules Assesines Naturals.

Cèl·lules presentadores d'antígen.

Marcadors de superfície limfocitària.

Immunoglobulines.

Receptor de la cèl·lula T.

Antígens MHC.

Antígens de superfície definits pel sistema CD.

Processos immunològics essencials.

Activació del sistema immune

Sistemes per destruir l'antígen.

Acabament de la resposta immune.

Memòria immunològica

Teixits limfoides.

Fisiologia del timus.

Fisiologia dels ganglis limfàtics.

Fisiologia del teixit linfoide associat a les mucoses.

Fisiologia de les amígdales.

Fisiologia de la melsa.

Pràctiques. Seminari. Anticossos.

M4. Sistema digestiu.

4.1. Processos digestius.

4.2. Fisiologia de la cavitat oral (Boca).

4.3.1. Llengua.

4.3.2. Glàndules salivals.

4.3.2.1. Composició de la saliva.

4.3.2.2. Secreció de la saliva.

4.3.3. Fisiologia de la dent.

4.3.3.1. Fisiologia de la masticació.

4.3.4. Fisiologia de la digestió a la boca.

4.3.4.1. Digestió mecànica.

4.3.4.2. Digestió química.

4.3.5. Fisiologia de la deglució.

4.3. Fisiologia de l'esòfag.

4.4. Fisiologia de l'Estómac.

4.4.1. Fisiologia de la digestió a l'estómac.

4.4.1.1. Digestió mecànica.

4.4.1.2. Digestió química.

4.4.1.3. Regulació de la secreció i motilitat gàstrica.

4.4.4.3.1.Fase cefàlica.

4.4.4.3.2.Fase gàstrica.

4.4.4.3.3.Fase intestinal

4.4.4.4.Regulació del buidament gàstric.

4.4.4.5.Absorció.

4.5. Fisiologia del Pàncreas.

4.5.1.Suc pancreàtic.

4.5.1.Regulació de la secreció pancreàtica.

4.6.Fetge.

4.6.1.Bilis.

4.6.2.Regulació de la secreció biliar.

4.6.3.Fisiologia del fetge.

4.7.Vesícula biliar.

4.8.Budell prim.

4.8.1.Suc intestinal i enzims del marge en raspall.

4.8.2.Fisiologia de la digestió al budell prim.

4.8.3.Regulació de la secreció i motilitat intestinal.

4.8.4.Fisiologia de l'absorció.

4.9.Budell gros.

4.9.1.Fisiologia de la digestió al budell gros.

4.9.2.Absorció i formació de les femtes.

4.9.3.Fisiologia de la defecació.

Pràctiques. Laboratori. Digestió.

M5. Sistema respiratori.

5.1. Fisiologia de les vies aèries superior i inferiors

5.1.1.Via aèria superior.

5.1.1.1.Fisiologia del nas.

5.1.1.2.Fisiologia de la faringe.

5.1.2.Via aèria inferior.

5.1.2.1.Fisiologia de la tràquea.

5.1.2.2.Fisiologia dels bronquis i alvèols.

5.1.2.3. Fisiologia dels Pulmons.

5.1.2.4.Fisiologia de la pleura.

5.2.Fisiologia de la musculatura respiratòria.

5.3.Fisiologia respiratòria.

5.3.1.Volums i capacitats pulmonars.

5.3.2.Proprietats elàstiques dels pulmons.

5.3.3.Dinàmica del cicle respiratori.

5.3.4.Treball respiratori.

5.3.5.Corba flux respiratori màxim volum.

5.3.6.Intercanvi pulmonar de gasos.

5.4.Control de la ventilació pulmonar.

Pràctiques.Seminari.Cas clínic respiratori

M6. Sistema cardiovascular.

Cor

6.1.Flux sanguini a través del cor.

6.2.Sistema de conducció i marcapassos.

6.3.Cèl·lules autorítmiques: El sistema de conducció.

6.4.Electrocardiograma.

6.5.Cicle cardíac.

6.5.1.El cicle cardíac i la mecànica de la contracció.

6.5.2.Sístole auricular o fase d'ompliment ventricular.

6.5.3.Sístole ventricular.

6.5.4.Període diastòlic.

6.5.5.Fase de contracció isovolumètrica.

6.5.5.1.Fase d'ejecció.

6.5.5.2.Contracció del ventricle dret.

6.5.5.3La funció diastòlica del cor com a bomba.

6.6.Volum minut cardíac (consum cardíac).

6.7.Regulació de l'activitat cardíaca.

Fisiologia de la circulació.

6.8.Velocitat del flux sanguini.

6.9.Volum del flux sanguini.

6.10. Pressió sanguínia.

6.11. Resistència.

6.12. Intercanvi capil·lar.

6.13. Retorn venós.

6.14. Control de la pressió sanguínia i del flux sanguini.

Pràctiques. Seminari. Cas clínic cardiovascular.

Seminari. El cor. Funcionament

M7. Sistema urinari.

7.1. Introducció a la funció renal.

7.2. Introducció.

7.2.1. Aigua orgànica i les seves subdivisions.

7.2.2. Composició dels líquids orgànics.

7.2.2.1. Líquid extracel·lular.

7.2.2.2. Líquid intracel·lular.

7.2.3. Osmolaritat dels líquids orgànics.

7.3. Ronyó.

7.3.1. Fisiologia.

7.4. Tracte urinari.

7.4.1. Fisiologia dels urèters.

7.4.2. Fisiologia de la bufeta urinària.

7.4.3. Fisiologia de la uretra.

7.4.4. Fisiologia de la micció.

7.5. La nefrona.

7.5.1. Corpuscle renal.

7.5.2. Túbul renal.

7.5.2.1. Túbul contornejat proximal.

7.5.2.2. Ansa de Henle.

7.5.2.3. Túbul contornejat distal.

7.5.2.4. Túbul col·lector.

7.6. Filtració i cabdal sanguini.

7.7. Propietat de la barrera de filtració.

7.8. Forces que intervenen en la filtració.

7.9.Regulació del CSR i VFG.

7.10.Aparell juxtaglomerular.

7.11.Regulació del volum i l'osmolaritat dels líquids orgànics.

7.11.1.Aigua.

7.11.2.Sodi.

7.12.Equilibri àcid-base i regulació de l'excreció de H⁺.

7.12.1.Amenaces al pH.

7.12.2.Sistemes tampó àcid-base.

7.12.3.Regulació respiratòria del pH.

7.12.4.Regulació renal del pH.

7.12.5.Desequilibris àcid-base.

Pràctiques. Seminari.Cas clínic urinari

M8. Sistema reproductor.

8.1.Fisiologia dels sistema reproductor masculí.

8.1.1.Fisiologia del testicle.

8.1.2.Víes de conducció.

8.1.2.1.Túbuls seminífers.

8.1.2.2.Rete testis.

8.1.2.3.Conductes eferents.

8.1.2.4.Epidídim.

8.1.2.5.Conducte deferent.

8.1.2.6.Conductes ejaculadors.

8.1.2.7.Uretra.

8.1.3.Fisiologia de les vesícules seminals.

8.1.4.Fisiologia de la pròstata.

8.1.5.Fisiologia del penis.

8.1.6.Fisiologia de l'erecció.

8.2.Fisiologia del sistema reproductor femení.

8.2.1.Fisiologia de l'ovari.

8.2.2.Fisiologia de l'aparell genital.

8.2.2.1.Oviducte.

8.2.2.2.Úter.

8.2.2.3.Coll uterí.

8.2.2.4.Vagina.

8.2.2.5.Vulva.

8.2.3.Fisiologia de les mames.

Pràctiques. Seminari . Reproductor

M9. Sistema Endocri.

9.1.Introducció.

9.1.1.Tipus d'hormones.

9.1.2.Síntesi i secreció hormonal.

9.1.3.Regulació de la secreció hormonal.

9.1.4.Transport d'hormones.

9.1.5.Metabolisme hormonal.

9.1.6.Mecanismes d'acció hormonal.

9.1.7.Cèl·lula endocrina i teixit especialitzat.

9.2.Integració neuroendocrina.

9.2.2.Hormones hipotalàmiques.

9.2.3.Hormones adenohipofisiàries.

9.3.Glàndula pineal.

9.3.2.Hormones de la glàndula pineal.

9.4.Fisiologia de l'eix hipotàlam-hipofisiari-tiroideu.

9.4.2.Hormones tiroidees.

9.5.Fisiologia de l'eix hipotàlam-hipofisiari-suprarenal.

9.5.2.Gluocorticoides.

9.6.Fisiologia del pàncrees endocrí.

Insulina, Glucagó, Polipèptid pancreàtic i altres hormones.

9.7. Fisiologia de la medul·la adrenal

Catecolamines.

9.8.Paratiroides, Cèl·lules C i vitamina D: hormones calcitròniques.

9.8.1.Funcions biològiques del calci.

9.8.2.Fisiologia de les glàndules paratiroides.

9.8.3.Cèl·lules C. Calcitonina.

9.8.4.Calcifeols (vitamina D).

9.9.Sistema endocrí difús.

9.10.Paraganglis.

9.11.Eicosanoides.

Pràctiques. Seminari. Hormones pancreàtiques.

M10. Fisiologia de la Pell.

10.2.1.Transducció d'estímuls sensorials en impulsos nerviosos.

10.3.2.Modulació sensorial.

10.3.3.Fisiologia dels Sistemes Propioceptius i Interceptius (Somatestèsia).

10.3.3.1.Mecanoreceptors.

10.3.3.2.Sensibilitat tàctil, de pressió i de vibració de la pell.

10.3.3.3.Sensibilitat dels teixits profunds. Tacte, pressió i posició.

10.3.3.4.Conducció dels estímuls nerviosos.

10.3.3.5.Dolor i temperatura: nociceptors i termoreceptors.

10.3.3.6.Sistema tegumentari (Pell).

M11. Neurofisiologia

11.Sistema integrador.

11.1.Sistema Nervios Central

11.2.Sistema Nervios Perifèric.

11.2.1.Nervis raquídis.

11.2.2.Nervis craneals.

11.3.Fisiologia dels sistemes exteroceptius.

11.3.1.Sistema gustatiu.

11.3.2.Sistema olfatori.

11.3.3.Sistema estatoacústic.

11.3.4.Sistema Visual.

11.4.Sistemes motors.

11.4.1.Reflexes medul·lars: aspectes generals.

11.4.2.Activitat integradora de la medul·la espinal.

11.4.3.Funcions motores del tronc de l'encèfal.

11.4.4.Funcions del cerebel i dels ganglis bassals en les activitats motores.

11.4.5.Control cortical de la funció motora.

11.4.6.Integració de totes les parts del sistema motor.

11.5.Sistema Nervios Autònom.

11.5.1.Sistema nervios simpàtic.

11.5.2.Sistema parasimpàtic.

11.6.Funcions intel·lectuals del cervell.

11.6.1.Aprenentatge

11.6.2.Memòria.

11.6.3.Mecanismes del comportament: el Sistema Límbic.

11.6.4.La consciència.

Pràctiques. Seminari . Audiovisual nervios.

M12. Introducció a la Biofísica.

Eixos metodològics de l'assignatura

Activitats de treball presencial (a l'aula)	Activitats de treball no presencial (fora de l'aula)	
	Dirigides	Autònomes
<ul style="list-style-type: none"> •Exposició professor (42h) •Pràctiques en grup (seminaris, laboratori) (18h) 		<ul style="list-style-type: none"> • Estudi personal (80h) • Cerca d'informació (10h)

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Dia o setmana	Metodologia	Activitat	HTP	HTNP**	Valor Avaluació
	Exposició del professor	Presentació de l'assignatura i del treball de curs	1	0	
	Exposició dels Mòduls 1,2,i 3	Teoria Mòduls 1,2 i 3	9	24	
	Pràctica Mòdul 3	Practica Laboratori Hematòcrit-grups sanguinis	2	1	
	Qüestionari	Qüestionari Mòduls 1,2 i 3	1	0	10%
	Pràctica Mòdul 4	Pràctica corba glucèmia	2	1	
	Pràctica Mòdul 4	Pràctica laboratori digestió	2	1	
	Exposició dels Mòduls 4,5,6,7,8,9,10,11 i 12	Teoria Mòduls 4,5,6,7,8,9,10,11 i 12	29	60	
	Practica Mòdul 5	Seminari Exercicis Mòdul 5	2		
	Practica Mòdul 6	Seminari Exercicis Mòdul 6	2		
	Practica Mòdul 7	Seminari Casos clínics: Mòdul 7	2		
	Pràctica Mòdul 8	Seminari Casos clínics: Mòdul 8	2		
	Pràctica Mòdul 9	Seminari Casos clínics: Mòdul 9	2	1	
	Pràctica Mòdul 11	Seminari Mòdul 11	2	1	Total Pràctiques: 15%
	Entrega i exposició oral de treball	Treball en grup	1	1	25%
	Prova Mòduls 4,5,6,7,8,9,10,11 i 12	Realització de la prova Mòduls 4,5,6,7,8,9,10,11 i 12	1	0	50%

**HTP: Hores treball Presencial. HTNP: Hores de treball no presencial

Sistema d'avaluació

1. Qüestionari	1h	10%
2. Elaboració escrita i Exposició oral de treball en grup	1h	25%
3. Prova final	1h	50%
4. Assistència a pràctiques i entrega de qüestionaris de pràctiques i treball casos clínics (10%).	18h	15%
5. Hores presencials	39h	

Altres requisits d'avaluació

Important:

- La prova avaluativa final es realitzarà durant el període d'avaluacions i entrega de treballs i és la única que dona possibilitats de recuperació (dins del període establert per dit fi) quan l'alumne NO la superi amb un 5.
- Es imprescindible obtenir un 5 en la prova avaluativa per poder fer el promig amb les altres evidències.
- En cas de que l'alumne no superi la prova avaluativa, o bé no es presenti i vagi a la recuperació, la nota d'aquesta avaluació ponderarà en un 40%, en lloc del 50%.
- Per fer la mitja que permetrà superar l'assignatura, s'han d'haver realitzat i entregat totes les evidències descrites anteriorment.

Avaluació única: (examen final 85% en que s'avaluaran específicament els coneixements de l'assignatura + exposició oral treball individual 15% aquesta avaluació es realitzarà per demostrar les habilitats orals fusionant el coneixement i raonament i la resposta a problemes de manera efectiva

Bibliografia i recursos d'informació

Llibres:

- DORLAND. Diccionario enciclopédico ilustrado de medicina. 30ª Edición. Elsevier 2005.
- CONSTANZO, LINDA S. Fisiología. 4ª ed. Elsevier Barcelona, 2011.
- MULRONEY, SUSAN E. AND MYERS, ADAM K. Netter. Fundamentos de fisiología Elsevier Barcelona, 2011.
- GUYTON AC, HALL JE. Tratado de fisiología médica. 12ª ed. Elsevier Barcelona, 2011.
- TORTORA GJ, GRABOWSKI SR. Principios de Anatomía y Fisiología. 11ª ed. Panamericana-UNAM, 2006.
- TORTORA GJ, GRABOWSKI SR. Introducción al cuerpo humano. Fundamentos de Anatomía y Fisiología. 7ª ed. Panamericana-UNAM, 2008.
- BARRET K. Ganong fisiología médica. 23ª ed., Mc Graw-Hill, 2010.
- FOX STUART I. Fisiología humana. 12ª ed. Mc Graw-Hill, Madrid, 2011.
- THIBOUDEAU GA, PATTON KT. Anatomía y Fisiología. 6ª ed. Elsevier Barcelona, 2007.
- BERNE RM, LEVY MN. Fisiología. Elsevier. 2009 (6ª ed).

Articles i revistes:

AKIHIRO TOJO, MARISTELA LIKA ONOZATO AND TOSHIRO FUJITA. *Role of macula densa neuronal nitric oxide synthase in renal diseases*. The Japanese Society for clinical molecular morphology. Med.Mol. Morphol. (2006) 39:2-7.

Referències web:

- cms.clevelandclinic.org/.../body.cfm?id=111
- Web Student consult images Elsevier
- Harrison's online
- Images MD: the online encyclopedia of medical images
- Diccionari enciclopèdic de Medicina

Material Audiovisual:

El cuerpo humano. BBC.